

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๐

๑. ปฏิปักษ์วเสน ปนสฺส อจาโร เวทิตฺตฺโพ ๑ อปิจ ภิกฺขุ สคารโว
 สปรปติสฺสโต หิโรตฺตปฺปสมฺปนฺโน สฺนินฺวคฺโค สฺปรารุโธ ปาสาทิกฺเคน อภิกฺกนฺเตน
 ปฏิกฺกนฺเตน อาโลกิกฺเคน วิลอกิกฺเคน สมฺมิฉฺชิตฺเตน ปสฺสาริกฺเคน โอกุฉิตฺตจกฺขุ
 อิริยาปถสมฺปนฺโน อินฺทริเยสุ กุคฺคทฺวารโ ภฺกษเน มคฺคฉฺฉนฺนุ ชาครियมนฺนุคฺโค
 สติสมฺปชฉฺฉนฺนุ สมฺนฺนาคโธ อปฺปิจฺโจ สนฺนคฺคฺชฺโจ อสฺสจฺชฺโจ อารทฺธวิริโย
 อภิสมาจาริกฺเส สกฺกจฺจกาเรี คุรฺจิตฺตีการพฺนุโธ วิหฺรติ อํ รุจฺจติ อจาโร ๑
 โคจโร ปน ติวโร อุปฺนิสฺสยโคจโร อารกฺขโคจโร อุปฺนิพนฺธโคจโรติ ๑ คคฺค
 กคโม อุปฺนิสฺสยโคจโร ทสฺกถาวคฺคฉฺฉนฺนุสมฺนฺนาคโธ กฺลฺยาณมิตฺโต ยํ นิสฺสย
 อสฺสคฺคํ สฺฆาติ สฺคํ ปรีโยทเปติ กงฺขํ วิตฺตติ ภิญฺจํ อํ กโรติ จิตฺตํ ปสฺสเทติ ยสฺส
 วา อฺนุสิกฺขมาโน สทฺธาย วาฑฺฒติ สีเลน สฺเตน จาเคน ปฉฺฉนฺนุ วาฑฺฒติ อํ
 รุจฺจติ อุปฺนิสฺสยโคจโร ๑ กคโม อารกฺขโคจโร อิทฺ ภิกฺขุ อฺนฺตรมฺรํ ปวิญฺจ
 วีธี ปฏิปฺนฺโน โอกุฉิตฺตจกฺขุ ยฺยคมคฺคทสฺสาวี สํวโธ กจฺฉติ น หคฺคตี โอลฺเลนฺนโธ
 น อสฺสํ น รถํ น ปคฺคตี น อิตฺถิ น ปรีสํ โอลฺเลนฺนโธ น อฺทฺธํ โอลฺเลนฺนโธ
 น อโร โอลฺเลนฺนโธ น ทิสาวิตฺตสมฺปิ เปกฺขมาโน กจฺฉติ อํ รุจฺจติ
 อารกฺขโคจโร ๑ กคโม อุปฺนิพนฺธโคจโร จคฺคตาโร สติปฺญฺชานา ยคฺค จิตฺตํ
 อุปฺนิพนฺธติ รุคฺคฉฺฉนฺนุ ภาควตา โก จ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน โคจโร สโก เปคฺคตีโก
 วิสโย ยทิตํ จคฺคตาโร สติปฺญฺชานาติ อํ รุจฺจติ อุปฺนิพนฺธโคจโร ๑ อิติ
 อิมินา จ อจาเรน อิมินา จ โคจเรณ อุเปโต สมฺนฺนาคโธ เตนปี รุจฺจติ
 อจาโรจฺจสมฺปนฺนโณติ ๑

๒ คตฺเสวํ ฃญฺยโต วายมโต สเจ ตํ ปฏฺิณํ วุปฺสนมฺติ อิจฺเจตํ
กฺุสํ โน เจ วุปฺสนมฺติ อถ โย โย ฃมฺโม คตฺส ปุคฺคคตฺส อุปฺสนโต โหติ
ปฺริสฺสุโร อนุสฺสรียมาโน ปสฺสํ อวาทิ ตํ ตํ อนุสฺสริตฺวา อามาโต
ปฏฺิวิเนตฺพุโท ฯ

เอกจฺจสฺส หิ กายสมาจาโรว อุปฺสนโต โหติ ฯ อุปฺสนตฺกาโว จสฺส
พฺหุํ วคฺตปฏฺิปกฺติ กโรนฺตสฺส สพุพฺพนน ฃายติ ฯ วจีสมาจารมโนสมาจารา
ปน อวุปฺสนตา โหนฺติ คตฺส เต อจินฺเตตฺวา กายสมาจารวุปฺสโมเขว
อนุสฺสริตฺพุโท ฯ เอกจฺจสฺส วจีสมาจาโรว อุปฺสนโต โหติ ฯ อุปฺสนตฺกาโว
จสฺส สพุพฺพนน ฃายติ ฯ โส หิ ปกฺคิยา จ ปฏฺิสนฺตารกฺุสโล โหติ สจฺฉิโล
สุขสมฺภาโส สมฺโมทโก อุกฺคตานุโข ปุพฺพภาสี มรฺุเรน สเรน ฃมฺมํ โอสารตฺติ
ปฺริมณฺชาเลหิ ปทพฺุณฺณเนหิ ฃมฺมกถํ กเถติ ฯ กายสมาจารมโนสมาจารา
ปน อวุปฺสนตา โหนฺติ คตฺส เต อจินฺเตตฺวา วจีสมาจารวุปฺสโมเขว
อนุสฺสริตฺพุโท ฯ เอกจฺจสฺส มโนสมาจาโรว อุปฺสนโต โหติ ฯ อุปฺสนตฺกาโว
จสฺส เจตฺติยวฺนฺทนาทิสฺส สพุพฺพนสฺส ปากโฏ โหติ ฯ โย หิ อวุปฺสนตฺจิจฺจโต
โหติ โส เจตฺติยํ วา โทธี วา เถเร วา วฺนฺทมาโน น สกฺกจฺจํ วฺนฺทติ
ฃมฺมสฺสวณฺมณฺชาเป วิกฺขิตฺตจิจฺจโต วา จปฺลาชนฺโต วา นิสิตฺติ ฯ อุปฺสนตฺจิจฺจโต
ปน โอกปฺเปตฺวา สกฺกจฺจํ วฺนฺทติ โหติ โสโต อญฺุจิกฺตฺวา กายน วา วาจาญ วา
จิจฺจตฺปฺปสฺสํ อวิกโรนฺโต ฃมฺมํ สฺุณฺนาติ ฯ อิติ เอกจฺจสฺส มโนสมาจาโรว
อุปฺสนโต โหติ กายวจีสมาจารา อวุปฺสนตา โหนฺติ คตฺส เต อจินฺเตตฺวา
มโนสมาจารวุปฺสโมเขว อนุสฺสริตฺพุโท ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล มคธเป็นไทย

๑. ส่วนอาจารย์บัณฑิตพึงทราบด้วยสามารถนัยตรงกันข้ามแห่ง
 อนาคตนั้นเถิด ฯ อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุผู้มีความเคารพ มีความขำเกรง ถึงพร้อม
 ด้วยหิริ โอตคตปปะ นุ่งเรียบร้อย ห่มเรียบร้อย มีอาการก้าวไป ถอยกลับ แล เหลียว
 คู้แขน เขยิบคู้แขน นำเลื่อมใส มีจักมูทอลง ถึงพร้อมด้วยอิริยาบถ ควบคุม
 ทวารในอินทรียทั้งหลาย รู้ประมาณในโภชนะ ประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งชาคริยธรรม
 กอปรด้วยสติสัมปชัญญะ มีความมักน้อย สันโดษ ไม่คลุกคลีด้วยหมู่ ปรารภ
 ความเพียร มักทำโดยเคารพในอภิสมจาริกสิกขาบท มากด้วยความเคารพ
 และความขำเกรงอยู่ ความเป็นผู้มีความเคารพเป็นดังนี้ ท่านเรียกว่าอาจารย์ ฯ
 ส่วนโคจรมี ๓ อย่าง คือ อุปนิสัยโคจร ๑ อารักขโคจร ๑ อุปนิพันธโคจร ๑ ฯ
 บรรดาโคจร ๓ อย่างนั้น อุปนิสัยโคจร เป็นอย่างไร ? คือ กัลยาณมิตร
 ผู้กอปรด้วยคุณอันเป็นกถาวัตถุ ๑๐ ซึ่งบุคคลได้อาศัยแล้ว ย่อมได้ฟังสิ่งที่ยัง
 ไม่ได้ฟัง ย่อมทำสิ่งที่ฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง ย่อมข้ามความสงสัยเสียได้
 ย่อมทำความเห็นให้ตรง ย่อมทำจิตให้ผ่องใสได้ อีกอย่างหนึ่ง ผู้ศึกษาตาม
 กัลยาณมิตร ย่อมเจริญด้วยศรัทธาศีล สุตะ จาคะ ปัญญา นี้ ท่านเรียกว่า อุปนิสัย-
 โคจร อารักขโคจร เป็นอย่างไร ? คือ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ เข้าไปสู่ละแวก
 บ้าน เดินไปตามถนน มีจักมูทอลง มองดูชั่วแอก ตำรวมเดินไป ไม่แลดูพล
 ช้าง ไม่แลดูพลม้า ไม่แลดูพลรถ ไม่แลดูพลบทจร ไม่แลดูหญิง ไม่แลดูชาย
 ไม่แหงนดู ไม่ก้มดู ไม่เหลียวลอมแลกเดินไป นี้ท่านเรียกว่า อารักขโคจร ฯ
 อุปนิพันธโคจร เป็นอย่างไร ? คือสติปัญฐาน ๔ ซึ่งเป็นที่เข้าไปผูกจิตไว้

สมจริงดังพระคำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าครัสไว้ว่า อกุศลทั้งหลายอะไรเล่า เป็น โจรของอกุศล ธรรมที่เป็นวิสัยอันเป็นของคน เป็นมรดกของบิดา คือสติปัญญา ๔ (เป็นโจรของอกุศล) ดังนี้ นี่ท่านเรียกว่า อุปนิพันธโจร ๑ อกุศลผู้เข้าถึง ผู้ประกอบด้วยอาจารย์และด้วยโจรนี้ ดังพรรณนามา แม้เพราะ เหตุนั้น อกุศลนั้น ท่านจึงเรียกว่า อาจารย์โจรสมุปนุโน (ผู้ถึงพร้อมด้วย อาจารย์และโจร) ๑

๒. เมื่อพระโยคาวจรนั้น พากเพียรพยายามอยู่อย่างนี้ หากปฏิบัติจน ระวังลงได้ การระวังได้ดังนี้มัน เป็นการดี หากไม่ระวัง ที่นั้น ธรรมใด ๆ เป็นส่วนที่เข้าไปสงบบริสุทธแก่เขา เมื่อถูกตามระลึกถึงเข้าข้อมนำความเลื่อมใส มาให้ได้ พระโยคาวจรต้องระลึกถึงธรรมนั้น ๆ แล้ว กำจัดความอาฆาตให้ได้ ๑

แท้จริง สำหรับคนบางคน กายสมาจารอย่างเดียวเป็นส่วนที่เรียบร้อย ๑ แลความที่กายสมาจารของเขาเรียบร้อย (นั้น) เมื่อเขาทำวัตรปฏิบัติเป็นอันมากอยู่ ชนทั้งปวงย่อมรู้ได้ ๑ ส่วน วจิสมาจารและมโนสมาจาร ไม่เรียบร้อย พระโยคาวจรอย่าคิดถึงวจิสมาจารและมโนสมาจารที่ไม่เรียบร้อยนั้นของเขา ให้ระลึกถึงแต่ความเรียบร้อยแห่งกายสมาจารอย่างเดียว ๑ สำหรับคนบางคน วจิสมาจารอย่างเดียว เป็นส่วนที่เรียบร้อย ๑ แลความที่วจิสมาจารของเขา เรียบร้อย (นั้น) ชนทั้งปวงย่อมรู้ได้ ๑ เพราะว่า ตามปกติ เขาเป็นคนฉลาด ในการปฏิบัติสัจธรรม เป็นคนละมุนละไมเจรงารีนหู ทำให้ผู้ฟังบันเทิงใจ มีหน้า ขึ้นบาน มักทักทายก่อน สวดธรรมด้วยเสียงไพเราะ กล่าวธรรมกถาด้วยบท พยัญชนะอันกลมกล่อม ๑ ส่วนกายสมาจารและมโนสมาจารของเขาไม่เรียบร้อย พระโยคาวจรอย่าคิดถึงกายสมาจารและมโนสมาจารที่ไม่เรียบร้อยนั้นของเขา

ให้ระลึกถึงแต่ความเรียบร้อยแห่งวชิสมาจารอย่างเดียว ฯ สำหรับคนบางคน มโนสมาจารอย่างเดียว เป็นส่วนที่เรียบร้อย ฯ แลความที่มโนสมาจารของเขา เรียบร้อย ย่อมปรากฏแก่ชนทั้งปวง ในกิจวัตรมีการไหว้พระเจดีย์เป็นต้น ฯ ด้วยว่า บุคคลใดมีใจไม่สงบ บุคคลนั้นจะไหว้พระเจดีย์ก็ตาม ดันโพธิ์ก็ตาม พระเถระทั้งหลายก็ตาม ย่อมไหว้โดยไม่เคารพ ย่อมนั่งใจลอยบ้าง โง่งวงบ้าง ในโรงฟังธรรม ฯ ส่วนบุคคลผู้มีใจสงบ ย่อมปลงใจลงไหว้โดยเคารพ ย่อมเงี้ยวสอดลง ทำให้เป็นของมีความสำคัญทำความเลื่อมใสแห่งจิตให้ชัดเจน ทางกายบ้าง ทางวาจาบ้าง ฟังธรรม ฯ สำหรับคนบางคน มโนสมาจารอย่างเดียว เป็นส่วนที่เรียบร้อย ดังพรรณนามาจะนี้ แต่กายสมาจารและ วชิสมาจารไม่เรียบร้อย พระโยคาวจร ก็อย่าคิดถึงกายสมาจารและวชิสมาจาร ที่ไม่เรียบร้อยนั้นของเขา ให้ระลึกถึงแต่ความเรียบร้อยแห่งมโนสมาจาร อย่างเดียวเถิด ฯ